

TALEPAPIR

DET TALTE ORD GÆLDER

Anledning	Samråd den 5. april 2011
Titel	Udkantskommunernes karaktergennemsnit
Målgruppe	Uddannelsesudvalget
Arrangør	Uddannelsesudvalget
Taletid	10-15 minutter
Tid og sted	KL. 14.00 – Folketinget

Disposition

1. **Indledning**
2. **Spørgsmål AU**
3. **Spørgsmål AV**
4. **Spørgsmål AW**

1. Indledning

- Udvalget har stillet mig tre spørgsmål til dette samråd. Spørgsmålene omhandler karaktergennemsnittet i udkantskommunerne. Jeg vil svare på spørgsmålene enkeltvis.
- Til besvarelse af spørgsmålene følger jeg definitionen af udkantskommuner, der anvendes i Landdistriktsredegørelse fra 2009. Det betyder, at i alt 16 kommuner, jf. det omdelte bilag, kategoriseres som udkantskommuner.
- I min besvarelse refererer karaktergennemsnittet til et gennemsnit af karaktererne i bundne afgangsprøver i folkeskolen.

2. Spørgsmål AU

- Udvalget har i spørgsmål AU spurgt om følgende:
- *”Ministeren bedes kommentere på, at folkeskolen er blevet opdelt i et over- og underdanmark, og redegøre for, hvad ministeren vil gøre ved den stigende polarisering, som bl.a. betyder, at folkeskoler i udkantsdanmark får bundkarakterer.”*
- Regeringen har fokus på såvel faglighed som et Danmark i balance, hvor både socialt dårligt stillede og udkantskommuner er med på uddannelsesvognen.
- I regeringsudspillet ”Danmark i Balance” fra september 2010 har vi netop sat fokus på, hvordan vi kan fastholde ungdomsuddannelserne og de attraktive uddannelsesmiljøer i udkantskommunerne. Strategier for uddannelsesdækning og bedre transportmuligheder for eksempel skal sikre, at der også er gode muligheder for at læse videre i udkantskommunerne.
- Vores fokus på udkantskommunerne i ”Danmark i Balance” er et udtryk for, at regeringen er opmærksom på, at det er her skoen trykker. Og offentliggørelse af grundskolekaraktererne for skoleåret 2009/2010 understreger dette behov.

- At vi har en faglig udfordring, er jo ikke noget nyt. Det understreger vores placering som nr. 19 i matematik og nr. 18 i læsning i PISA. Og det faktum, at vi stadig har 15 pct., der forlader folkeskolen uden at kunne læse godt nok.
- For udkantskommunernes vedkommende har karaktergennemsnittet flyttet sig fra 6,1 i skoleåret 2007/2008 til 5,9 i 2008/2009 og til 6,2 i 2009/2010, mens landsgennemsnittet har ligget på 6,4 i 2007/2008, 6,1 i 2008/2009 og på 6,4 i 2009/2010. Vi kan altså trøste os med, at der ikke er tale om, at forskellen mellem Danmark som sådan og udkantskommunerne er blevet større.
- Regeringen har en række svar på den faglige udfordring i folkeskolen. Ja, faktisk er faglighed jo hele omdrejningspunktet for regeringens folkeskoleudspil ”Faglighed og frihed”. Og her giver vi nogle helt konkrete bud på, hvordan vi skal hæve det faglige niveau – både generelt og i udkantskommunerne.
- Tiltag som for eksempel en seks-timers sammenhængende skoledag, læseløftet samt en præcisering og prioritering af folkeskolens mål er helt konkrete måder at understøtte en faglig udvikling i udkantskommunerne på.
- Og folkeskoleudspillet står langt fra alene.
- Undervisningsministeriet fører løbende tilsyn med det faglige niveau i folkeskolen. Tilsynet omfatter overholdelse af regler om minimumstimetal og et generelt kvalitetstilsyn på baggrund af karakterer og overgangsfrekvenser. Og her identificerer vi de skoler, som har vedvarende problemer med den faglige kvalitet – og følger op på deres indsats.
- De nationale test er et andet godt eksempel. Her har regeringen givet skolerne et redskab til løbende at kunne følge elevernes faglige niveau. Et redskab, der betyder, at de kan sætte ind tidligt, hvis læseresultaterne for eksempel ikke er gode nok.
- Kommunerne har selv et ansvar for at løfte fagligheden. Ser man på kommuner i udkantsområder, er der forskelle på, hvor godt skolerne klarer sig. Kommunerne skal her identificere de skoler, som fagligt halter, og sikre, at de får et nødvendigt fagligt løft.
- AKF’s undersøgelse om den højt præsterende skole fra 2010 fremhæver en række forhold, der kan bidrage til at skoler præsterer højt og formår at løfte socialt svage elever. Det drejer sig blandt andet om klar og tydelig ledelse på forvaltningsniveau og på skoleniveau og en vægtning af skolens faglige profil.
- Der er altså masser af redskaber.

- En mulig forklaring på forskellen i karaktergennemsnit kunne være undervisningens omfang. Det ser dog ikke ud til at være tilfældet. Udkantskommuner adskiller sig ikke signifikant i forhold til undervisningens omfang.
- I perioden 2007 til 2009 var andelen af skoler i udkantskommuner, der planlagde med et timetal under minimumstimetallet, ikke større end andelen i landets øvrige kommuner. Og antallet af udkantskommuner, der lå under det vejledende timetal, var ikke større end generelt i Danmark.
- Herudover skal det bemærkes, at SFI's undersøgelse om folkeskolens betydning for unges påbegyndelse og gennemførelse af ungdomsuddannelser fra 2010 viser, at flere skoler i udkantskommunerne skiller sig positiv ud. Begrebet skolekvalitet dækker skolens evne til at løfte eleverne, når der er taget højde for elevernes socioøkonomiske baggrund.
- PISA-undersøgelserne viser, at en del af forskellen på skolernes præstationer kan være forårsaget af forskelle i de sociale, økonomiske og kulturelle forhold, der karakteriserer de lokalmiljøer, som udgør skolernes opland.
- Danske skolers socioøkonomiske sammensætning forklarer kun en lille del af forskellen mellem skolerne. Men PISA 2009 viser, at elever med svag social baggrund klarer sig endnu dårligere, når de går på skoler med et generelt socioøkonomisk svagt elevindtag.
- Det er derfor oplagt at se på elevernes socioøkonomiske baggrund.
- Desværre har det hidtil ikke været muligt at sammenholde karaktererne i grundskolen med oplysninger om, hvor meget elevernes sociale baggrund kan forklare af karakterforskellene. Det er et af de områder, jeg vil tage fat på. Der vil indgå en socioøkonomisk korrektion af udvalgte prøver i forbindelse med Undervisningsministeriets tilsyn med folkeskolen, som kommer snarest. Jeg går ud fra, at det kommer i løbet af 3 – 4 uger.
- Det vil give os værdifulde oplysninger om skolernes evne til at håndtere elever med svag baggrund, og vi kan lære af de skoler, der allerede gør det godt. I andre lande – fx Norge, Island og Finland – er skolerne langt bedre til at bryde den negative sociale arv. Det skal vi også være i Danmark.
- Men vi skal også passe på med at gøre tingene sortere end de egentlig er. Faktisk går mellem 80 og 89 pct. af eleverne fra udkantskommunerne videre i en ungdomsuddannelse. Dette tal ligger i tråd med landsgennemsnittet på 85 pct.
- Dette mener jeg faktisk er positivt. Det er meget positivt, at eleverne i udkantskommunerne faktisk har en højere gennemførelsesprocent end landsgennemsnittet. 73 pct. mod 68 pct. på landsplan. Lolland har faktisk en gennemførelsesprocent, der ligger mere end 20 pct. over landsgennemsnittet. [89 pct.]

3. Spørgsmål AV

- I spørgsmål AV spørges:
- *”Ministeren bedes redegøre for regeringens strategi for at sikre social mobilitet i folkeskolen og oplyse, om ministeren anerkender, at regeringens strategi med at sikre alle børn lige muligheder er mislykket.”*
- Jeg anerkender ikke, at det er mislykkedes, at give alle børn lige muligheder. Der er stadig områder, hvor folkeskolen kan blive bedre. Derfor har regeringen fremlagt vores folkeskoleudspil, som jeg har redegjort for. Der er behov for handling – for at finde en løsning inden sommerferien.
- Seks-timers sammenhængende skoledag er et forslag, som skal imødegå den negative sociale arv. Og der er også andre initiativer.

4. Spørgsmål AW

- I spørgsmål AW spørges:
- *”Ministeren bedes redegøre for, hvordan regeringens ønsker om en folkeskole i verdensklasse skal komme udkantsdanmark til gode, og hvad der skulle sikre dette, når folkeskolen er et kommunalt spareområde i disse år.”*
- Folkeskolen er ikke et nulsumsspil.
- Alle 19 initiativer i folkeskoleudspillet vil komme disse områder til gode.
- I forhold til økonomien vil jeg gerne understrege endnu engang, at regeringens folkeskoleudspil er fuldt finansieret. Men der er mange udfordringer, fx specialundervisningsområdet. Der er de nødvendige ressourcer i folkeskolen. Som Niels Egelund nævnte på KL’s topmøde er der ingen sammenhæng mellem udgifter og resultater.